

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL UAB „INNOVATIVE PHARMA BALTICS“ LIETUVOS RESPUBLIKOS
REKLAMOS ĮSTATYMO PAŽEIDIMO2014-09-11 Nr. 12R-62
Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Energetikos ir vartojimo prekių bei paslaugų departamento direktoriaus Algirdo Romeikos (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkas), Ekonominių interesų departamento direktoriaus Mareko Močiulskio, l.e. Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vedėjos pareigas Kristinos Grigaitės, Maisto produktų ir rekreacinių paslaugų skyrius vedėjos Neringos Baronienės bei Maisto produktų, turizmo ir rekreacinių paslaugų departamento direktorės Neringos Ulbaitės,

dalyvaujant Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos įgaliotai atstovei vyriausiajai specialistei <duomenys neskelbtini> bei UAB „Innovative Pharma Baltics“ atstovui <duomenys neskelbtini>.

sekretoriaujant Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vyriausiajam specialistui Liudui Rinkevičiui,

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo (toliau – Reklamos įstatymas) 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, bylos nagrinėjimo posėdyje žodinio proceso tvarka išnagrinėjo bylą pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2014-08-12 Reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 69RIP-29 (toliau – Protokolas) dėl UAB „Innovative Pharma Baltics“ (įmonės kodas – 301674866, adresas – Mokslininkų g. 6A, Vilnius) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2014-08-12 gavo Tarnybos raštu Nr. 69D1-1059 persiūtą Protokolą dėl UAB „Innovative Pharma Baltics“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Protokole nurodyta, kad UAB „Innovative Pharma Baltics“ maisto papildų „ImunoMoss“, „Broncho Moss“, „GastroForte“, bei „SinuMoss“ reklamoje, kuri buvo skleista vieno lenkimo A5 formato lankstinukuose (1000 vnt. tiražas), naudojo teiginius:

- 1) Kuriais nurodoma ir užsimenama apie profilaktines, prevencines savybes: „Saugo nuo virusų ir bakterijų“, „rekomenduojama gerti profilaktiškai ir peršalus“.
- 2) Kuriais nurodoma ir užsimenama apie ligų ir ligų simptomų gydymo savybes: veikia antiseptiškai, antibakteriškai, mažina uždegimą, karščiavimą ir skausmą.“, „<...> mažina uždegimą“ <...> mažina karščiavimą“, „[Gentiana lutea] <...> stabdo infekcijos plitimą, mažina uždegimą“, „<...> veikia antiseptiškai <...>“, „<...> veikia antimikrobiškai <...>“, „veikia bakterijas ir virusus, mažina uždegimą“, „<...> naikina mikrobus, <...> gydo uždegimus, neutralizuoja virusus“,

„vėl antiseptiškai, <...> mažina uždegimus, skausmą“, „slopina uždegiminius procesus“, „gerina uždegiminį atsaką“, „pasižymi antivirusiniu poveikiu. Mažina skausmą, uždegimą“.

3) Kuriems Europos maisto saugos tarnyba nustatė, kad nėra ryšio tarp produkto vartojimo ir deklaruojamo poveikio sveikatai:

„[Citrus limon aetheroleum] <...> antioksidantas“, „[papain] <...> gerina peristaltiką, mažina pilvo pūtimą“, „[Citrus paradisi] <...> stimuliuoja imuninę sistemą, stiprus antioksidantas“, „[Echinacea purpure] neutralizuoja laisvuosius radikalus“.

4) Kurie yra neleistini pagal Europos Komisijos rengiamą/koordinuojamą Bendrijos registrą:

„[propolis] stiprus antioksidatorius, pasižymi <...> imunomoduliaciniu poveikiu“.

5) Kurie nebuvo pateikti vertinti Europos maisto saugos tarnybai bei taip pat klaidina dėl produkto savybių, kurių jis neturi:

„[Eucalypti aetheroleum] slopina prostaglandinų sintezę, veikia antimikrobiškai, mažina kosulį“, „[Sambucus nigra] stimuliuoja interferono gamybą <...>, „[Pinus alba] mažina nosies gleivinės paburkimą, skystina sekretą“, „[Gentiana lutea] skatina fagocitų gamybą“, „[Silybum marianum] gerina kepenų funkciją, skatina tulžies sekreciją, atpalaiduoja tulžies pūslės spazmus“, „[Spirulina] mažina pilvo pūtimą“, „[Ribes nigrum] tonizuoja organizmą“, „[Zingiber officinale] stiprina imuninę sistemą“, „[Eucalyptus globulus] veikia <...> silpnai spazmolitiškai“, „[Echinacea purpure] stimuliuoja imuninę sistemą“, „[Spirulina] stiprina imuninę sistemą“.

6) Kuriuos Europos maisto saugos tarnyba atmetė ir nevertino ryšio tarp produkto vartojimo ir deklaruojamo poveikio sveikatai:

„[Hedera helix] skystina bronchų sekretą, atpalaiduoja bronchų spazmus, palengvina kosulį, gerina atsikosėjimą“.

7) Kurie nurodo ypatingas, išskirtines savybes, dėl ko gali būti klaidinamas vartotojas: „[Ribes nigrum] didelis vitamino C šaltinis“.

8) Kurie neatitiko 2012 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaiku vystymąsi ir sveikata, sąrašo sudarymo (OL 2012 L 136, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. rugsėjo 3 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 851/2013 (OL 2013 L 235, p.3) keliamu sąlygų sveikatingumo teiginio naudojimui:

„vitaminas C stiprus antioksidantas“. Maisto papildas „ImunoMoss“ kokybės pažymėjime vitamino C nurodyta 0,18 % 100 ml, kai reglamente keliamas sąlyga, kad teiginys gali būti vartojamas kalbant tik apie tą maisto produktą, kuris yra bent jau vitamino C šaltinis, kaip nurodyta teiginyje [VITAMINO (-Ū) PAVADINIMAS] IR/ARBA [MINERALINĖS (-IŪ) MEDŽIAGOS (-Ū) PAVADINIMAS] ŠALTINIS, pateiktame Reglamento (EB) Nr. 1924/2006 priede.

Protokole nurodyta, jog šie teiginiai neatitinka 2002 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maistui skirtų teisės aktų bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. specialusis leidimas, 15 skyrius, 6 tomas, p. 463) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009 (OL 2009 L 188. p. IT) 16 straipsnio, 2006 m. gruodžio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ETT) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p. 9) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L 310. p.36) 3 straipsnio a punkto, 10 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies a punkto, 13 straipsnio 3 dalies, 2012 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaikų vystymąsi ir sveikata,

sąrašo sudarymo (OL 2012 L 136, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. rugsėjo 3 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 851/2013 (OL 2013 L 235, p.3) 1 straipsnio 2 dalies ir priedo, Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsnio 1 ir 2 punktų, Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2002 m. gruodžio 24 d. įsakymu Nr. 677 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ patvirtinimo“, 7, 11.1 ir 11.2 punktų, Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-432 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“ patvirtinimo“, 15 ir 16 punktu reikalavimų.

Tuo UAB „Innovative Pharma Baltics“ pažeidė Reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą, kuri draudžia reklamoje nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Protokole pateiktas reklaminės veiklos subjekto atstovės paaiškinimas : „Lankstinukas l. senas, tiražas tik 1000 vnt., platintas mažuose privačiuose vaistinių tinkluose ir padalintas gydytojams vizitų metu. Sunku įvertinti sklaidos kiekį, nes gavę pranešimą sunaikinome likusius lankstinukus. Prašytume įvertinti, kad lankstinukai pagaminti l. seniai, likutis surinktas iš vaistinių ir dalinai iš gydytojų bei sunaikintas. <duomenys neskelbtini>“

Protokole nurodyta, kad reklama buvo skleidžiama vieno lenkimo A5 lankstinukuose (1000 vnt. tiražas), kurių apie 10 vnt. Maisto papildų gamintojų asociacijos atstovai 2013 m. gruodžio ir 2014 m. sausio mėnesiais rado vaistinėje <duomenys neskelbtini>, ir apie 10 vnt. <duomenys neskelbtini>.

Protokole nurodyta, kad UAB „Innovative Pharma Baltics“ Reklamos įstatymo pažeidimo pakartotinumą nėra.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija 2014-09-11 posėdyje išklauė bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus.

Komisijos pirmininkas pasiteiravo proceso dalyvių, ar šie norėtų pateikti papildomus paaiškinimus.

Tarnybos atstovė atsakė, jog po protokolo surašymo Tarnyba kreipėsi į didžiuosius vaistinių tinklus paklausimu, ar jų vaistinėse buvo platinami minėti lankstinukai, kadangi UAB „Innovative Pharma Baltics“ paaiškinimuose nurodė, jog lankstinukai platinti buvo tik keliuose mažuosiuose vaistinių tinkluose. Tarnyba gavo <duomenys neskelbtini> atsakymą, jog bendrovės vaistinėje šie lankstinukai buvo rasti. UAB „Innovative Pharma Baltics“ nurodė, kad lankstinukai galėjo būti paplatinti tiesiogiai įmonės atstovų. Taip pat <duomenys neskelbtini> pažymėjo, kad jų leidinyje buvo pateiktas maisto papildas „GastroForte“ aprašymas, kuriame buvo teiginys, jog šis maisto papildas mažina vidurių pūtimą, kas traktuotina kaip neleistinas teiginys apie sveikatingumą.

Tarnybos atstovė pažymėjo, kad likusieji paklausti vaistinių tinklai atsakė, jog jų vaistinėse aptariami lankstinukai platinti nebuvo.

Bendrovės atstovas pažymėjo, kad aptariami lankstinukai buvo platinti 2012 m. tikslinei auditorijai — specialistams, o ne vartotojams. Juose pateikta informacija apie vaistinguosius augalus.

Komisijos pirmininkas pasiteiravo Komisijos narių, ar šie turi klausimų proceso dalyviams.

Komisijos narė paklausė UAB „Innovative Pharma Baltics“ atstovo, kuriuose Lietuvos miestuose lankstinukai buvo platinami.

Bendrovės atstovas atsakė, kad 2012 m. lapkričio mėnesį Kaune vyko konferencija, kuriai ir buvo pagaminti lankstinukai 1000 vienetų tiražu. Apie pusę šių lankstinukų buvo išplatinta

konferencijos dalyviams, o apie 200 lankstinukų buvo išdalinta vaistinėms, kadangi bendrovė, gavusi Tarnybos pranešimą, sunaikino apie 300 lankstinukų likutį.

Tarnybos atstovė pažymėjo, kad 2013 m. gegužės mėnesį nagrinėtos bylos dėl UAB „Innovative Pharma Baltics“ Reklamos įstatymo pažeidimo atveju, buvo vertinamas reklamos interneto svetainėje atvejis, o Tarnyba nebuvo informuota apie teiginius lankstinukuose. Tarnybos atstovė atkreipė dėmesį, jog bendrovė turėjo žinoti apie neleistinus teiginius, tačiau lankstinukų iš platinimo vietų nesurinko.

UAB „Innovative Pharma Baltics“ atstovas atsakė, kad bendrovė iš tiesų surinko paplatintus lankstinukus ir juos sunaikino, kiek tai buvo įmanoma ir vaistinėse buvo aptikta vos 20 vienetų užsilikusių lankstinukų.

Komisijos narė pasiteiravo Tarnybos atstovės, kokių pagrindų buvo pradėtas jų atliktas tyrimas.

Tarnybos atstovė atsakė, kad tyrimas buvo pradėtas gavus Maisto papildų gamintojų asociacijos pranešimą, jog buvo rasti lankstinukai su neleistiniais teiginiais. Atstovė pažymėjo, kad lankstinukai buvo rasti 2013 m. gruodį bei 2014 m. sausį, tačiau Tarnybai pranešta tik 2014 m. kovo gale.

Komisijos narė paklausė bendrovės atstovo, ar rinkoje dar gali būti daugiau šių lankstinukų.

Bendrovės atstovas atsakė, kad daugiau lankstinukų neturėtų būti užsilikę ir bendrovė nesiekia pažeisti įstatymų, bendrovėje yra darbuotoja, kuri atsakinga, jog bendrovės veikla nepažeistų įstatymų.

Tarnybos atstovė informavo Komisiją, kad Tarnybą rugsėjo 5 d. pasiekė nauja informacija — antras Maisto papildų gamintojų asociacijos pateiktas skundas ir Tarnyba skubos tvarka kreipėsi į asociaciją dėl informacijos patikslinimo. Skunde nurodoma, kad interneto svetainėje <duomenys neskelbtini> buvo aptikta maisto papildas „ImunoMoss“ reklaminė juosta („baneris“), kurioje nėra nuorodos „maisto papildas“ bei pateikiamas teiginys „ypač daug vitamino C“, tačiau turima informacija apie produktą leidžia daryti išvadą, kad produkte nėra pakankama medžiagos koncentracija, kad būtų galima vartoti šį teiginį. Taip pat nurodoma, kad vėl aptiktas minėtas lankstinukas bei pateikta skrajutė — asortimento pavyzdys, kurį Maisto papildų gamintojų asociacija įvardina kaip receptinį lankstinuką. Tarnybos atstovė pažymi, kad jos nuomone, lankstinuko pavadinimas receptiniu nėra tikslus.

Bendrovės atstovas paprieštaravo, kad ši skrajutė nėra receptinis lankstinukas ir negali būti tokiu laikoma, kadangi akivaizdžiai neatitinka tokio lankstinuko požymių, skrajutėje naudojami pakuotės pavadinimai, skrajutės struktūra visiškai kitokia nei lankstinuko.

Tarnybos atstovė nurodė, kad skunde buvo traktuojama, jog platinimas vyko gydymo įstaigose, vaistinėse, tačiau Tarnybos paprašius patikslinti, kur buvo aptiktos skrajutės, buvo nurodyta tik viena vieta — Karoliniškių poliklinika, o rastos reklaminės medžiagos kiekis — iki 200 vienetų. Tarnybos atstovė pažymi, kad iš pateiktų duomenų nėra aišku, nurodytas skaičius lankstinukų ar skrajučių, kadangi šie skiriasi.

Bendrovės atstovas pasiteiravo, ar Tarnybai buvo fiziškai pateikti lankstinukai.

Tarnybos atstovė atsakė, kad lankstinukai dar nėra pateikti.

Komisijos narė paklausė UAB „Innovative Pharma Baltics“ atstovo, ar jis galėtų pateikti paaiškinimus, dėl naujų bylai pateiktų duomenų, susijusių su nuorodos „maisto papildas“ nepateikimu.

Bendrovės atstovas atsakė, kad pateiktoje medžiagoje reklaminė juosta atvaizduota labai mažos raiškos paveikslėlyje, tačiau realybėje reklaminėje juostoje yra atvaizduojama produkto pakuotė ir nuoroda „maisto papildas“ aiškiai matoma ant pakuotės. Bendrovės atstovas pažymėjo,

kad su pastabomis dėl teiginių reklaminėje juostoje dėl vitamino C kiekio produkte sutikti galima tik iš dalies.

Bylos nagrinėjimo posėdžio metu Tarnybos atstovė pateikė 2014-09-11 Tarnybos raštą Nr.69D1-1188 „Papildoma informacija dėl UAB „Innovative Pharma Baltics“ skleistos reklamos apie maisto papildus „ImunoMoss“, „SinuMoss“, „BronchoMoss“ ir „GastroForte“, kuriuo Valstybinei vartotojų teisių apsaugos tarnybai perdavė naujus duomenis, galinčius turėti įtakos bylos nagrinėjimui, įskaitant duomenis, gautus su Maisto papildų gamintojų asociacijos 2014-09-05 pranešimu Nr. 20140905 „Dėl galimo teisės aktų pažeidimo“.

Maisto papildų gamintojų asociacijos (toliau — Asociacija) pranešime nurodoma, kad asociacijos atstovai internetiniame puslapyje <duomenys neskelbtini> pastebėjo, kad reklamuojant produktą „ImunoMoss“ nėra nurodoma, kad reklamuojamas produktas yra maisto papildas, kaip to reikalauja Reklamos įstatymo 14 straipsnio 4 dalis. Pranešime taip pat nurodoma, kad asociacijos atstovai pastebėjo, kad gydytojams ir vartotojams gydymo įstaigose bei vaistinėse platinami UAB „Innovative Pharma Baltics“ lankstinukai, kuriuose reklamuojant produktą „ImunoMoss“ nurodoma, kad tai — „puikaus skonio vaistažolių ir propolio sirupas, palaikantis apsaugines organizmo funkcijas. Rekomenduojama gerti profilaktiškai arba peršalus“. Pateikiant „ImunoMoss“ sudėtines dalis, nurodoma, kad sausasis greipfrutų sėklų ekstraktas „saugo nuo virusų ir bakterijų“, sausasis imbierų ekstraktas „gydo uždegimus, neutralizuoja virusus“, sausasis eukaliptų lapų ekstraktas „veikia antiseptiškai, mažina uždegimus“, sausasis ežiulių žiedų ekstraktas „stimuliuoja imuninę sistemą, slopina uždegiminius procesus“, spirulinų milteliai „stiprina imuninę sistemą, gerina uždegiminį atsaką“ — „stiprus antioksidatorius, pasižymi antivirusiniu, priešgrybeliniu ir imunomoduliaciniu poveikiu. Mažina skausmą, uždegimą“. Pažymima, kad platinamuose lankstinukuose nėra nuorodos „maisto papildas“.

Pranešime taip pat nurodoma, kad Asociacijos atstovai pastebėjo, kad gydytojams ir vartotojams gydymo įstaigose bei vaistinėse platinami „Innovative Pharma Baltics“ lankstinukai, kuriuose reklamuojant produktą „SinuMoss“ nurodoma, kad sudėtyje esanti citrinos eterinis aliejus veikia kaip „augalinis antioksidantas, veikia antiseptiškai, antibakteriškai, mažina uždegimą, karščiavimą ir skausmą“, sausasis juoduogio šėivamedžio ekstraktas „stimuliuoja interferono gamybą ir aktyvuoja imuninę sistemą, mažina karščiavimą“, sausasis pavasarinės raktažolės ekstraktas „mažina uždegimą“, sausasis geltonojo gencijono šaknų ekstraktas „skatina fagocitų gamybą, stabdo infekcijos plitimą, mažina uždegimą“, lizocimo hidrochloridas „veikia bakterijas ir virusus, mažina uždegimą“. Pažymima, kad platinamuose lankstinukuose nėra nuorodos „maisto papildas“.

Taip pat nurodoma, kad Asociacijos atstovai pastebėjo, kad gydytojams ir vartotojams gydymo įstaigose bei vaistinėse platinami UAB „Innovative Pharma Baltics“ lankstinukai, kuriuose reklamuojant produktą „BronchoMoss“, nurodoma, kad sudėtyje esantis sausasis gebenės lipikės ekstraktas „skystina bronchų sekretą, atpalaiduoja bronchų spazmus, palengvina kosulį gerina atsikosėjimą“, sausasis islandinės kerpenos ekstraktas „lengvina kosulį, ypač sausą ir dirginantį, veikia antiseptiškai“. Platinamuose lankstinukuose nėra nuorodos „maisto papildas“.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, išklausiusi bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija
k o n s t a t u o j a

Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Taigi, įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas – daryti įtaką vartotojo ekonominei elgsenai.

UAB „Innovative Pharma Baltics“ vieno lenkimo A5 formato lankstinukuose (1000 vnt. tiražas) skleista maisto papildų „ImunoMoss“, „Broncho Moss“, „GastroForte“, bei „SinuMoss“ bei 2014-09-03 interneto puslapyje <duomenys neskelbtini> skleista maisto papildų „ImunoMoss“ reklama susijusi su bendrovės vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtus maisto papildus, taigi atitinka Reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

Dėl UAB „Innovative Pharma Baltics“ skleistos reklamos atitikties Reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamų įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru išpūdžiu apie prekę (jos pakuotę, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir UAB „Innovative Pharma Baltics“ skleista maisto papildų „ImunoMoss“, „Broncho Moss“, „GastroForte“, bei „SinuMoss“ reklama turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas šių produktų reklaminius teiginius, neatskiria teiginių apie produktų savybes ir vertina šią reklamą kaip visumą. Vidutinis vartotojas, peržiūrėjęs maisto papildų „ImunoMoss“, „Broncho Moss“, „GastroForte“, bei „SinuMoss“ reklamą, galėjo nepagrįstai susidaryti išpūdį, kad minėti maisto papildai pasižymi ligų gydymo, profilaktinėmis ir kitomis savybėmis, kurių neturi, ir dėl šios priežasties būti suklaidintas.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 178/2002, nustatančio maisto įstatymo bendruosius principus ir reikalavimus, įsteigiančio Europos maisto saugos tarnybą ir nustatančio su maisto saugos klausimais susijusias procedūras (OL 2004 m. specialusis leidimas 15 skyrius, 6 tomas, p. 463) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2009 m. birželio 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (EB) Nr. 596/2009 (OL 2009 L 188, p. 14) 16 straipsnis nurodo, kad nepažeidžiant konkretesnių maisto produktus reglamentuojančių įstatymų nuostatų, vartotojų neturi klaidinti maisto ar pašarų etiketės, reklama ir pateikimas, įskaitant jų formą, išvaizdą arba įpakavimą, pakavimo medžiagas, sudėjimo tvarką, apipavidalinimą juos demonstruojant, įvairiausiomis priemonėmis apie juos teikiamą informaciją.

Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 1924/2006 dėl teiginių apie maisto produktų maistingumą ir sveikatingumą (OL 2006 L 404, p.9) su paskutiniais pakeitimais,

padarytais 2012 m. lapkričio 8 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 1047/2012 (OL 2012 L 310, p. 36) 3 straipsnio a punkte nustatyta, kad nepažeidžiant Direktyvų 2000/13/EB ir 84/450/EEB, teiginiai apie maistingumą ir sveikatingumą neturi būti melagingi, dviprasmiški ar klaidinantys. Reglamento 10 straipsnio 1 dalis numato, kad teiginiai apie sveikatingumą yra draudžiami, išskyrus atvejus, kai jie atitinka II skyriaus bendruosius ir šio skyriaus konkrečius reikalavimus bei yra leidžiami pagal šį reglamentą ir yra įtraukti į leidžiamų teiginių sąrašus, numatytus 13 ir 14 straipsniuose. Šio straipsnio 2 dalies a punktas nustato, kad teiginiai, apie sveikatingumą leidžiami tik tuo atveju, jei tarp pateikiamos etiketėje informacijos yra nurodoma įvairios ir subalansuotos mitybos ir sveiko gyvenimo būdo svarba, o jei etiketės nėra – pateikime ir reklamoje.

Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsnio 1 dalyje suformuluotas draudimas: „klaidinti vartotoją apibūdinant maistą, nurodant jo rūšį, tapatumą, savybes, sudėtį, kiekį, tinkamumo vartoti terminą, kilmę, tvarkymo ir vartojimo būdą bei laikymo sąlygas“.

Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ 7 punkte nustatyta, kad, atsižvelgiant į Bendrijos nuostatas, taikytinas natūraliam mineraliniam vandeniui ir specialios paskirties maisto produktams, ženklavimas maisto produktus nei vienam iš jų neturi būti priskiriamos gydomosios ar profilaktinės savybės arba daroma nuoroda į jas. Šios higienos normos papunkčiuose 11.1, 11.2 nustatyta, kad ženklavimas ir ženklavimo būdai neturi klaidinti pirkėjo visų pirma dėl: maisto produkto charakteristikų, ypač jo prigimties, tapatybės, savybių, sudėties, kiekio, tinkamumo vartoti termino, kilmės, pagaminimo būdo; maisto produktui priskirto poveikio arba savybių, kurių jis iš tikrųjų neturi; užuominos apie ypatingas maisto produkto savybes, nors tokias savybes turi visi panašūs maisto produktai. Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“, patvirtintos Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2010 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. V-432 „Dėl Lietuvos higienos normos HN 17:2010 „Maisto papildai“ patvirtinimo“, 15 ir 16 punktai numato, atitinkamai: „Ženklavimas, pristatant bei reklamuojant maisto papildus, nei vienam iš jų negali būti priskiriamos gydomosios ar profilaktinės savybės arba daroma nuoroda į jas“ bei „Maisto papildų ženklavimas turi atitikti Lietuvos higienos normos HN 119:2002 „Maisto produktų ženklavimas“ ir šios higienos normos reikalavimus“.

UAB „Innovative Pharma Baltics“ maisto papildų „ImunoMoss“, „Broncho Moss“, „GastroForte“, bei „SinuMoss“ reklamoje, kuri buvo skleista vieno lenkimo A5 formato lankstinukuose (1000 vnt. tiražas), naudojo teiginius:

- 1) Kuriais nurodoma ir užsimenama apie profilaktines, prevencines savybes: „Saugo nuo virusų ir bakterijų“, „rekomenduojama gerti profilaktiškai ir peršalus“.
- 2) Kuriais nurodoma ir užsimenama apie ligų ir ligų simptomų gydymo savybes: veikia antiseptiškai, antibakteriškai, mažina uždegimą, karščiavimą ir skausmą. „<...> mažina uždegimą“ <...> mažina karščiavimą“, „[Gentiana iutea] <...> stabdo infekcijos plitimą, mažina uždegimą“, „<...> veikia antiseptiškai <...>“, „<...> veikia antimikrobiškai <...>“, „veikia bakterijas ir virusus, mažina uždegimą“, „<...> naikina mikrobus, <...> gydo uždegimus, neutralizuoja virusus“, „vėl antiseptiškai, <...> mažina uždegimus, skausmą“, „slopina uždegiminių procesus“, „gerina uždegiminį atsaką“, „pasižymi antivirusiniu poveikiu. Mažina skausmą, uždegimą“.
- 3) Kuriems Europos maisto saugos tarnyba nustatė, kad nėra ryšio tarp produkto vartojimo ir deklaruojamo poveikio sveikatai: „[Citrus limon aetheroleum] <...> antioksidantas“, „[papain] <...> gerina peristaltiką, mažina pilvo pūtimą“, „[Citrus paradisi] <...> stimuliuoja imuninę sistemą, stiprus antioksidantas“, „[Echinacea purpure] neutralizuoja laisvuosius radikalus“.
- 4) Kurie yra neleistini pagal Europos Komisijos rengiamą/koordinuojamą Bendrijos registrą: „[propolis] stiprus antioksidatorius, pasižymi <...> imunomoduliaciniu poveikiu“.

5) Kurie nebuvo pateikti vertinti Europos maisto saugos tarnybai bei taip pat klaidina dėl produkto savybių, kurių jis neturi:

„[Eucalypti aetheroleum] slopina prostaglandinų sintezę, veikia antimikrobiškai, mažina kosulį“, „[Sambucus nigra] stimuliuoja interferono gamybą <...>, „[Pinus alba] mažina nosies gleivinės paburkimą, skystina sekretą“, „[Gentiana lutea] skatina fagocitu gamybą“, „[Silybum marianum] gerina kepenų funkcija, skatina tulžies sekreciją, atpalaiduoja tulžies pūslės spazmus“, „[Spirulina] mažina pilvo pūtimą“, „[Ribes nigrum] tonizuoja organizmą“, „[Zingiber officinale] stiprina imuninę sistemą“, „[Eucalyptus globulus] veikia <...> silpnai spazmolitiškai“, „[Echinacea purpure] stimuliuoja imuninę sistemą“, „[Spirulina] stiprina imuninę sistemą“.

6) Kuriuos Europos maisto saugos tarnyba atmetė ir nevertino ryšio tarp produkto vartojimo ir deklaruojamo poveikio sveikatai:

„[Hedera helix] skystina bronchų sekretą, atpalaiduoja bronchų spazmus, palengvina kosulį, gerina atsikosėjimą“.

7) Kurie nurodo ypatingas, išskirtines savybes, dėl ko gali būti klaidinamas vartotojas: „[Ribes nigrum] didelis vitamino C šaltinis“.

8) Kurie neatitiko 2012 m. gegužės 16 d. Komisijos reglamente (ES) Nr. 432/2012 dėl tam tikrų leidžiamų vartoti teiginių apie maisto produktų sveikumą, išskyrus teiginius apie susirgimo rizikos mažinimą, vaiku vystymąsi ir sveikata, sąrašo sudarymo (OL 2012 L 136, p. 1) su paskutiniais pakeitimais, padarytais 2013 m. rugsėjo 3 d. Komisijos reglamentu (ES) Nr. 851/2013 (OL 2013 L 235, p.3) keliamų sąlygų sveikatingumo teiginio naudojimui:

„vitaminas C stiprus antioksidantas“. Maisto papildo „ImunoMoss“ kokybės pažymėjime vitamino C nurodyta 0,18 % 100 ml, kai reglamente keliamą sąlyga, kad teiginys gali būti vartojamas kalbant tik apie tą maisto produktą, kuris yra bent jau vitamino C šaltinis, kaip nurodyta teiginyje [VITAMINO (- Ū) PAVADINIMAS] IR/ARBA [MINERALINĖS (-IŪ) MEDŽIAGOS (-Ū) PAVADINIMAS] ŠALTINIS, pateiktame Reglamente (EB) Nr. 1924/2006 priede.

UAB „Innovative Pharma Baltics“, teikdama maisto papildų „ImunoMoss“, „Broncho Moss“, „GastroForte“, bei „SinuMoss“ reklamą, vartojo teiginius, nurodytus aukščiau, ir nurodė ir užsiminė apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, ir taip nesilaikė aukščiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog maisto papildai „ImunoMoss“, „BronchoMoss“, „GastroForet“ bei Sinumoss“ nėra vaistiniai preparatai, todėl negali būti reklamuojami nurodant vaistinių preparatų savybes. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme. Šio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio, imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vadovaujantis Maisto įstatymo 5 straipsniu, vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Informacijai, įskaitant reklamą, kuri laikytina savita informacijos rūšimi ir paprastai vadinama komercine informacija, taikomas tiesos reikalavimas. Vartotojas privalo gauti teisingą informaciją apie maisto produktus, kuria remdamasis galėtų priimti sprendimus dėl maisto produktų pasirinkimo rinkoje ir jų vartojimo.

Del UAB „Innovative Pharma Baltics“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba vertindama pažeidimo pobūdį atsižvelgia į tai, kad vartotojai, pamatę bendrovės skleidžiamą reklamą, galėjo būti suklaidinti teiginių apie maisto papildų savybes, kurių jie neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, ir pasirinkti UAB „Innovative Pharma Baltics“ produktus.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgia į tai, kad UAB „Innovative Pharma Baltics“ maisto papildų „ImunoMoss“, „Broncho Moss“, „GastroForte“, bei „SinuMoss“ reklama platinta vieno lenkimo A5 formato lankstinukuose (1000 vnt. tiražas), kurių apie 10 vnt. buvo rasta <duomenys neskelbtini> vaistinėje bei apie 10 vnt. <duomenys neskelbtini>.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgia į tai, kad byloje turimi duomenys nurodo, jog kad reklama buvo skleidžiama vieno lenkimo A5 lankstinukuose, kurių Maisto papildų gamintojų asociacijos atstovai 2013 m. gruodžio ir 2014 m. sausio mėnesiais rado vaistinėje <duomenys neskelbtini>, ir <duomenys neskelbtini>.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija byloje sunkinančių aplinkybių nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija atsižvelgia į tai, kad byloje nustatytos lengvinančios aplinkybės — Tarnybos 2014-08-08 rašte Nr.69D1-1059 nurodyta, kad UAB „Innovative Pharma Baltics“ bendradarbiavo, teikė prašomus dokumentus ir pripažino padariusi pažeidimą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5, 7 dalimis, n u t a r i a

už Reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimą skirti UAB „Innovative Pharma Baltics“ 1500 Lt (tūkstančio penkių šimtų litų) baudą.

Nutarimas per 30 dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda sumokama į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.